

Szkolenia bhp

Zgodnie z art. 237³ § 2 Kodeksu pracy **pracodawca jest obowiązany zapewnić przeszkolenie pracownika w zakresie bhp przed dopuszczeniem go do pracy oraz prowadzić okresowe szkolenia w tym zakresie.**

Wszystkie szkolenia z zakresu bhp, według art. 237³ § 3 Kodeksu pracy odbywają się w czasie pracy i na koszt pracodawcy.

Szczegółowo kwestia szkoleń bhp została unormowana w rozporządzeniu w sprawie szkolenia w dziedzinie bhp. Rozporządzenie to określa:

1. szczegółowe zasady szkolenia w dziedzinie bhp;
2. zakres szkolenia;
3. wymagania dotyczące treści i realizacji programu szkolenia;
4. sposób dokumentowania szkolenia;
5. przypadki, w których pracodawcy lub pracownicy mogą być zwolnieni z określonych rodzajów szkolenia.

Jakie rodzaje szkoleń przewidują przepisy bhp?

Przepisy przewidują dwa rodzaje szkoleń:

- Szkolenia wstępne - zorganizowane przed dopuszczeniem pracownika do pracy. Ich celem jest dostarczenie pracownikowi wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania pracy z uwzględnieniem przepisów i zasad bezpieczeństwa oraz zapoznanie z zagrożeniami występującymi na konkretnych stanowiskach pracy. Szkolenie to obejmuje instruktaż ogólny oraz instruktaż stanowiskowy.
- Szkolenia okresowe - są powtarzane w czasie trwania zatrudnienia. Ich celem jest przypomnienie i ugruntowanie wiedzy z zakresu bhp oraz zapoznanie uczestników z nowymi rozwiązaniami techniczno-organizacyjnymi w tym zakresie. Częstotliwość tego szkolenia zależna jest od rodzaju i warunków wykonywania pracy.

Kiedy szkolenie wstępne bhp nie jest wymagane?

Szkolenie pracownika przed dopuszczeniem do pracy nie jest wymagane w przypadku podjęcia przez niego pracy na tym samym stanowisku pracy, które zajmował u danego pracodawcy bezpośrednio przed nawiązaniem z tym pracodawcą kolejnej umowy o pracę.

Kiedy szkolenie okresowe bhp nie jest wymagane?

Szkolenie okresowe w zakresie bhp nie jest wymagane w przypadku pracownika zatrudnionego na stanowisku administracyjno-biurowym, gdy rodzaj przeważającej działalności pracodawcy w rozumieniu przepisów o statystyce publicznej znajduje się w grupie działalności, dla której ustalono nie wyższą niż trzecia kategorię ryzyka w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, chyba że z oceny ryzyka zawodowego wynika, że jest to konieczne (art. 237³ § 2² Kodeksu pracy).

W przypadku gdy rodzaj przeważającej działalności pracodawcy w rozumieniu przepisów o statystyce publicznej znajdzie się w grupie działalności, dla której zostanie ustalona wyższa niż trzecia kategoria ryzyka w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, pracodawca jest obowiązany przeprowadzić szkolenie okresowe pracownika w zakresie bezpieczeństwa i

higieny pracy w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy, licząc od dnia ustalenia wyższej kategorii ryzyka (art. 237³ § 2³ Kodeksu pracy).

Przepis powyższy stosuje się odpowiednio, gdy z dokonanej oceny ryzyka zawodowego wynika, że przeprowadzenie szkolenia okresowego pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy stało się konieczne. Szkolenie okresowe przeprowadza się w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy, licząc od dnia dokonania oceny ryzyka (art. 237³ § 2⁴ Kodeksu pracy).

Grupy działalności oraz kategorie ryzyka określa załącznik nr 2 do rozporządzenia w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków.

Czy pracodawca podlega szkoleniom bhp?

Zgodnie z art. 237³ § 2¹ Kodeksu pracy, pracodawca również musi odbyć szkolenie w dziedzinie bhp i uaktualniać wiedzę w zakresie niezbędnym do wypełnienia ciążących na nim obowiązków.

Czy osoby wykonujące pracę w ramach stosunku cywilnoprawnego podlegają szkoleniom bhp?

W przypadku osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych, w tym osób prowadzących w zakładzie pracy lub w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę (przedsiębiorcę) na własny rachunek działalność gospodarczą - **decyzję o zapewnieniu im szkoleń należy podjąć uwzględniając rodzaj wykonywanej przez nich pracy i stopień zagrożeń z nią związanych**. Regułą jest, że jeżeli rodzaj wykonywanej pracy, stopień zagrożeń związanych z warunkami pracy lub przebiegiem procesów jest tak znaczny (ryzyko wypadku przy pracy, występowanie czynników szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych), że wskazane jest, aby nawet do doraźnego wykonywania tych prac lub przebywania w tych warunkach były dopuszczane wyłącznie osoby fizyczne przeszkolone w zakresie bhp, to **pracodawca (przedsiębiorca) może wymagać od osoby, z którą zawiera umowę cywilnoprawną, poddania się szkoleniu** w tym zakresie.

Wówczas **osoba ta**, na podstawie art. 304¹ Kodeksu pracy w związku z art. 211 Kodeksu pracy, **ma obowiązek odbyć takie szkolenie**. Kwestie dotyczące obowiązków stron odnośnie organizacji i kosztów szkolenia należy zawrzeć w umowie wiążącej pracodawcę (przedsiębiorcę) oraz osobę zatrudnioną na podstawie umowy prawa cywilnego.

Należy przy tym pamiętać, że jeżeli obowiązek zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy nie będzie realizowany właściwie, to podmiotem odpowiedzialnym będzie pracodawca (lub przedsiębiorca niebędący pracodawcą).

Czy pracownik ma obowiązek poddać się szkoleniom bhp?

Podstawowym obowiązkiem pracownika jest znać przepisy i zasady bhp, brać udział w szkoleniu i instruktażu z tego zakresu oraz poddawać się wymaganym egzaminom sprawdzającym, a także wykonywać prace w sposób zgodny z przepisami i zasadami bhp oraz stosować się do wydawanych w tym zakresie poleceń i wskazówek przełożonych (art. 211 pkt 1 i 2 Kodeksu pracy).

Co obejmuje szkolenie wstępne?

Szkolenie wstępne jest przeprowadzane w formie instruktażu według programów opracowanych dla poszczególnych grup stanowisk i obejmuje:

1. szkolenie wstępne ogólne, zwane dalej „instruktażem ogólnym”;
2. szkolenie wstępne na stanowisku pracy, zwane dalej „instruktażem stanowiskowym”.

Kto odbywa instruktaż ogólny?

Instruktaż ogólny powinien zapoznać pracownika z przepisami bhp zawartymi w Kodeksie pracy, w regulaminie pracy (o ile u danego pracodawcy taki regulamin istnieje) oraz z zasadami udzielania pierwszej pomocy.

Instruktaż ogólny odbywają przed dopuszczeniem do wykonywania pracy, nowo zatrudnieni pracownicy, studenci-praktykanci oraz uczniowie szkół zawodowych zatrudnieni w celu praktycznej nauki zawodu.

Kto prowadzi instruktaż ogólny?

Instruktaż ogólny prowadzi pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy, osoba wykonująca u pracodawcy zadania tej służby albo pracodawca, który sam wykonuje takie zadania. Może go też przeprowadzić pracownik wyznaczony przez pracodawcę, posiadający zasób wiedzy i umiejętności, zapewniający właściwą realizację programu instruktażu, posiadający aktualne zaświadczenie o ukończeniu wymaganego szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy. Czas tego szkolenia nie może być krótszy niż 135 minut.

W jaki sposób odbywa się instruktaż stanowiskowy?

Instruktaż stanowiskowy odbywa się na stanowisku pracy, na którym pracownik będzie pracował. Ma na celu zapoznanie pracownika z zagrożeniami występującymi na tym stanowisku, sposobami ochrony przed zagrożeniami oraz metodami bezpiecznego wykonywania pracy. Powinien on obejmować następujące etapy:

1. rozmowę wstępną instruktora (np. przełożony pracownika, mistrz, brygadzysta) z pracownikiem,
2. pokaz i objaśnienie przez instruktora wszystkich czynności, jakie ma wykonywać pracownik na stanowisku pracy z zachowaniem bezpiecznych metod pracy,
3. próbne wykonanie czynności przez pracownika i ewentualna ich korekta przez instruktora,
4. samodzielną pracę pracownika pod nadzorem instruktora.

Instruktaż stanowiskowy powinien być zakończony sprawdzianem wiadomości z zakresu bezpiecznego wykonywania pracy. Pozytywne zdanie takiego sprawdzianu stanowi podstawę do dopuszczenia pracownika do pracy na określonym stanowisku. Czas trwania tego szkolenia powinien być uzależniony od przygotowania zawodowego pracownika, dotychczasowego stażu pracy oraz rodzaju pracy i zagrożeń występujących na stanowisku pracy, na którym pracownik ma być zatrudniony.

Kto przeprowadza instruktaż stanowiskowy?

Instruktaż stanowiskowy przeprowadza:

- wyznaczona przez pracodawcę osoba kierująca pracownikami lub
- pracodawca,

jeżeli osoby te posiadają odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe oraz są przeszkolone w zakresie metod prowadzenia instruktażu stanowiskowego.

Kto podlega instruktażowi stanowiskowemu?

Instruktaż stanowiskowy przeprowadza się przed dopuszczeniem do wykonywania pracy na określonym stanowisku:

- pracownika zatrudnianego na stanowisku robotniczym oraz innym, na którym występuje narażenie na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, uciążliwych lub niebezpiecznych;
- pracownika przenoszonego na stanowiska, o których mowa powyżej;
- ucznia odbywającego praktyczną naukę zawodu oraz studenta odbywającego praktykę studencką.

Pracownik wykonujący pracę na kilku stanowiskach pracy powinien odbyć instruktaż stanowiskowy na każdym z tych stanowisk.

W przypadku wprowadzenia na stanowisku zmian warunków techniczno-organizacyjnych, w szczególności zmian procesu technologicznego, zmian organizacji stanowisk pracy, wprowadzenia do stosowania substancji o działaniu szkodliwym dla zdrowia albo niebezpiecznym oraz nowych lub zmienianych narzędzi, maszyn i innych urządzeń - pracownik zatrudniony na tym stanowisku odbywa instruktaż stanowiskowy przygotowujący go do bezpiecznego wykonywania pracy w zmienionych warunkach. Tematyka i czas trwania instruktażu stanowiskowego powinny być uzależnione od rodzaju i zakresu wprowadzonych na stanowisku zmian.

Jak należy dokumentować odbycie szkolenia wstępnego przez pracownika?

Odbycie instruktażu ogólnego oraz stanowiskowego pracownik potwierdza na piśmie na karcie szkolenia wstępnego. Wzór karty określony jest w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie szkolenia w dziedzinie bhp.

Kartę szkolenia wstępnego w dziedzinie bhp przechowuje się w części B akt osobowych pracownika.

Kto podlega szkoleniu okresowemu?

Szkoleniu okresowemu są poddawani pracownicy zatrudnieni na stanowiskach robotniczych, pracodawcy i inne osoby kierujące pracownikami, pracownicy służby BHP i inne osoby wykonujące zadania służby BHP, pracownicy administracyjno-biurowi w razie, gdy nie korzystają z wyłączenia kodeksowego do odbycia szkolenia, a także pracownicy inżyniersko-techniczni oraz inne osoby, których charakter pracy wiąże się z narażeniem na czynniki szkodliwe dla zdrowia, uciążliwe lub niebezpieczne albo z odpowiedzialnością w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Kogo można zwolnić ze szkolenia okresowego?

Pierwsze szkolenie okresowe pracodawca i inne osoby kierujące pracownikami, w szczególności kierownicy, mistrzowie i brygadziści, powinni odbyć w okresie do 6 miesięcy od momentu rozpoczęcia pracy na tych stanowiskach pracy. Pozostałe grupy pracowników, wymienione w tabeli poniżej, powinny odbyć pierwsze szkolenie okresowe w okresie do 12 miesięcy.

Z pierwszego szkolenia okresowego można zwolnić tylko te osoby, które:

- przedstawią aktualne zaświadczenie o odbyciu w ww. okresie (6 lub 12 m-cy) u innego pracodawcy wymaganego szkolenia okresowego oraz
- osoby, które w tym samym terminie odbyły szkolenie okresowe wymagane dla osób zatrudnionych na stanowiskach należących do innej grupy stanowisk, jeżeli zakres tematyczny programu szkolenia na stanowisku dotychczasowym odpowiada programowi szkolenia, obowiązującego na nowym stanowisku pracy.

Ukończenie w ww. okresie wymaganym dla szkolenia okresowego z zakresu bhp, szkolenia, doskonalenia lub doskonalenia zawodowego związanego z nauką zawodu, przyuczeniem do zawodu albo podnoszeniem kwalifikacji zawodowych, uwzględniającego program szkolenia okresowego wymagany dla określonego stanowiska pracy, uważa się za równoznaczne z odbyciem takiego szkolenia.

Kto organizuje i prowadzi szkolenie okresowe?

Szkolenie okresowe może być organizowane i prowadzone przez pracodawców lub na ich zlecenie, przez jednostki organizacyjne prowadzące działalność szkoleniową w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy. Przez jednostkę taką należy rozumieć:

- placówkę kształcenia ustawicznego i centrum kształcenia ustawicznego,
- szkołę ponadpodstawową,
- podmiot wchodzący w skład systemu szkolnictwa i nauki, określony w ustawie - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,
- stowarzyszenie, którego celem statutowym jest działalność związana z bezpieczeństwem i higieną pracy,
- przedsiębiorcę, prowadzącego działalność oświatową na zasadach określonych w ustawie - Prawo przedsiębiorców, pod warunkiem, że taka jednostka prowadzi działalność szkoleniową w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Szkolenie osób będących pracodawcami, pracowników służby bhp oraz instruktorów i wykładowców tematyki bezpieczeństwa i higieny pracy prowadzą jednostki organizacyjne zajmujące się działalnością szkoleniową w dziedzinie bhp.

Kto i w jaki sposób opracowuje programy szkolenia bhp?

Programy szkolenia wstępnego i okresowego, określające szczegółową tematykę, formy realizacji i czas trwania szkolenia, dla poszczególnych grup stanowisk pracy, opracowuje pracodawca lub w porozumieniu z pracodawcą - jednostka organizacyjna prowadząca działalność szkoleniową w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, na podstawie ramowych programów szkolenia, zawartych w załączniku nr 1 do rozporządzenia. Programy szkoleń powinny być dostosowane do rodzajów i warunków pracy wykonywanych przez uczestników szkolenia, a ich realizacja powinna zapewnić spełnienie wymagań określonych w zakresie przedmiotowym szkoleń w dziedzinie bhp. Aktualne programy szkoleń, na podstawie których prowadzone są szkolenia pracowników, powinny być przechowywane i w razie konieczności okazane w trakcie kontroli inspektorowi pracy.

Jaka forma szkolenia okresowego obowiązuje?

Szkolenie okresowe, z wyjątkiem szkolenia pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, może być przeprowadzone w formie:

- kursu - trwa nie krócej niż 15 godzin lekcyjnych; składa się z zajęć teoretycznych i praktycznych, umożliwiających uzyskanie, aktualizowanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.
- seminarium - obejmuje nie mniej niż 5 godzin lekcyjnych, umożliwia uzyskanie, aktualizowanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności w zakresie bhp.
- samokształcenia kierowanego - rozumie się przez to formę szkolenia umożliwiającego uzyskanie, aktualizowanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności w zakresie bhp, na podstawie materiałów

przekazanych przez organizatora szkolenia, w szczególności przy zastosowaniu poczty, internetu, przy jednoczesnym zapewnieniu konsultacji z osobami spełniającymi wymagania dla wykładowców.

Zgodnie z rozporządzeniem instruktów to forma szkolenia o czasie trwania nie krótszym niż 2 godziny lekcyjne, umożliwiającym uzyskanie, aktualizowanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności dotyczących wykonywania pracy i zachowania się w zakładzie pracy w sposób zgodny z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.

Należy pamiętać, że szkolenie okresowe pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych przeprowadza się w formie instruktażu.

Jak udokumentować szkolenie okresowe pracownika?

Szkolenie okresowe kończy się egzaminem, przeprowadzanym przed komisją powołaną przez organizatora szkolenia, sprawdzającym opanowanie materiału z zakresu kursu.

W przypadku pozytywnego wyniku egzaminu, organizator szkolenia wydaje zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bhp, zgodnego ze wzorem określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie szkolenia w dziedzinie bhp. Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bhp przechowuje się w części B akt osobowych pracownika.

Czy szkolenie okresowe może być przeprowadzone poza godzinami pracy?

Art. 237³ § 3 Kodeksu pracy, stanowi że wszystkie szkolenia w zakresie bhp odbywają się w czasie pracy i na koszt pracodawcy. Nie ma od tej zasady żadnych wyjątków. W związku z tym, pracownik nie ma obowiązku uczestniczenia w szkoleniach zorganizowanych poza normalnymi godzinami pracy. Jeżeli natomiast pracownik będzie w szkoleniu uczestniczył poza normalnymi godzinami pracy, należy to potraktować jako pracę w godzinach nadliczbowych.

Czy przeprowadzenie szkoleń bhp jest wystarczającym spełnieniem obowiązku w zakresie zaznajomienia pracownika z przepisami i zasadami bhp?

Oprócz szkolenia pracowników powinnością pracodawcy jest udostępnienie pracownikom **aktualnych instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy**, dotyczących:

- stosowanych w zakładzie procesów technologicznych oraz wykonywania prac związanych z zagrożeniami wypadkowymi lub zagrożeniami zdrowia pracowników,
- obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych,
- postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi,
- udzielania pierwszej pomocy.

Czy pracodawca w małej firmie może sam szkolić pracowników?

Pracodawca może sam szkolić pracowników we własnym zakładzie pracy, pod warunkiem, że odbył odpowiednie szkolenie w dziedzinie bhp w jednostkach organizacyjnych uprawnionych do prowadzenia działalności szkoleniowej.

Kiedy należy przeprowadzić pierwsze okresowe szkolenie bhp?

Pierwsze szkolenie okresowe osób będących pracodawcami oraz innych osoby kierujące pracownikami, w szczególności kierowników, mistrzów i brygadzystów należy przeprowadzić w okresie do 6 miesięcy od rozpoczęcia pracy na tych stanowiskach, natomiast osób zatrudnionych na pozostałych stanowiskach w okresie do 12 miesięcy od rozpoczęcia pracy na tych stanowiskach.

Jaki jest czas i częstotliwość przeprowadzania szkoleń okresowych?

Pracodawca ustala, po konsultacji z pracownikami lub ich przedstawicielami, częstotliwość i czas trwania szkolenia okresowego pracowników zatrudnionych na określonych stanowiskach, biorąc pod uwagę rodzaj i warunki wykonywania prac na tych stanowiskach.

Według rozporządzenia szkolenie okresowe należy przeprowadzać nie rzadziej niż w następujących wskazanych w przepisach czasookresach oraz co najmniej w minimalnym czasie trwania szkolenia (patrz tabela pt.: „Czas i częstotliwość szkoleń okresowych bhp”).

Czas i częstotliwość szkoleń okresowych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Szkolenie prowadzone dla	Szkolenie okresowe		
	Pierwsze szkolenie do ... mies.	Minimalna ilość godzin szkolenia*)	Częstotliwość szkoleń, nie rzadziej niż raz na lat
Pracodawców oraz innych osób kierujących pracownikami	6	16	5
Pracowników na stanowiskach robotniczych	12	8	3
Pracowników na stanowiskach robotniczych zatrudnionych przy pracach szczególnie niebezpiecznych	12	8	1
Pracowników inżynieryjno-technicznych	12	16	5
Pracowników służby bhp i innych osób wykonujących zadania służby bhp	-	32	5
Pracowników administracyjno-biurowych	12	8	6
Pracowników nie wymienionych powyżej, których charakter pracy wiąże się z narażeniem na czynniki szkodliwe dla zdrowia lub niebezpieczne albo z odpowiedzialnością w zakresie bhp	12	8	5

*) w godzinach lekcyjnych trwających 45 minut

Jakie przepisy z zakresu szkoleń bhp zostały zmodyfikowane w okresie zagrożenia wirusem SARS-CoV-2?**Zmiana formy szkoleń wstępnych**

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii dopuszcza się przeprowadzanie szkoleń wstępnych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy i służby w całości za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, z wyjątkiem instruktażu stanowiskowego:

- pracownika zatrudnianego na stanowisku robotniczym;
- pracownika zatrudnionego na stanowisku, na którym występuje narażenie na działanie czynników niebezpiecznych;
- pracownika przenoszonego na stanowisko robotnicze oraz na stanowisku, na którym występuje narażenie na działanie czynników niebezpiecznych;
- ucznia odbywającego praktyczną naukę zawodu oraz studenta odbywającego praktykę studencką (art. 12e ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacjami kryzysowych).

Przesunięty termin okresowych szkoleń bhp

W przypadku gdy termin przeprowadzenia szkolenia okresowego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy lub bezpieczeństwa i higieny służby przypada w:

- okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii lub
- w okresie 30 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego, w przypadku gdy nie zostanie ogłoszony stan epidemii, albo stanu epidemii

termin ten wydłuża się do 180. dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego, w przypadku gdy nie zostanie ogłoszony stan epidemii, albo stanu epidemii (art. 12e ust. 2 ustawy).

W związku z odwołaniem z dniem 1 lipca 2023 r. na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego uprzejmie przypominamy o obowiązkach wynikających z przepisów prawa pracy dotyczących profilaktycznych badań lekarskich pracowników oraz szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Termin na uzupełnienie zawieszonych obowiązków dotyczących badań lekarskich pracowników oraz szkoleń w dziedzinie bhp upływa w dniu 28 grudnia 2023 r.

- [BHP](#)

Publikacje

- [Szkolenia bhp](#)
[pdf•543 KB](#)
- [ABC BHP](#)
[pdf•3.3 MB](#)

Czytaj więcej